

Den siste tidens børsfall illustrerer hvor irrasjonelt livselskapene opptrer. Taperne er pensjons-sparerne. Kredittilsynets arbeid med å utarbeide forslag til tiltak for økt konkurranse kommer ikke én dag for tidlig, skriver **Mikkel A. Berg**, administrerende direktør i fripoliselskapet Silver.

En pensjonsrevolusjon

DEBATT & INNLEGG

Dagens Næringsliv har gjennom flere artikler satt søkelyset på livselskaperens rolle under børsuroen. Logikken til enkelte av livselskaperne, slik journalist Vidar Ivarsen er inne på i sin kommentar 27. september, ser nemlig ut til å være å selge aksjer i et fallende marked, og kjøpe i et stigende.

For en langsiktig investor er dette en svært diskutabel strategi, og den kan i verste fall også bidra til å forsterke uroen i markedet. Spesielt dersom du er en aktør med flere hundre milliarder under forvaltning. Å kjøpe en aksje bare fordi den stiger, eller selge den bare fordi den faller, har ingenting med grundig analyse og langsiktig forvaltning å gjøre.

Det er snarere et spill for å redusere eiernes risiko, der livselskaperne dilter hodeløst etter resten av markedet, og kundene og samfunnet til syvende og sist blir den store taperen.

Avkastningen til livkundene de siste tiårene bekrefter dette

langt på vei. De stakkars kundene som sitter innelåst i dyre poliser, har knapt nok fått en effektiv avkastning som er bedre enn bankrente. Og det i en periode med et kanonsterkt aksjemarked som har sørget for velstandsøkning for investorer og aksjefondseiere rundt baut.

Hovedårsaken til livselskaperens irrasjonelle opptreden ligger i lovverket, som oppmuntrer til en ineffektiv forvaltning av

Hovedårsaken til livselskaperens irrasjonelle opptreden ligger i lovverket, som oppmuntrer til en ineffektiv forvaltning

nordmenns pensjonsmidler. Med mangelfull konkurranse, et uforståelig stammespråk, unødvendig krav om garantiavkastning og et lavt tak på aksjeandelen, har oligopolistene Storebrand og Vital fått lov til å oppføre seg som om pensjon først og fremst er et spørsmål om forsikring. I realiteten dreier det seg om sparing og forvaltning.

I sommer sendte Silver et omfattende brev til Finansde-

partementet, med det formål å sette i gang en prosess for styrking av konkurransen på livmarkedet. Det er hyggelig å registrere at departementet har tatt dette på fullt alvor. Saken er nå sendt videre til Kredittilsynet, som har fått i oppdrag å utforme et høringsnotat i forhold til regelverksendringer med et nokså fritt mandat.

For oss handler dette om intet mindre enn å bidra til en sam-



SNUR. Det foregår en stor omveltning i det norske pensjonsmarkedet, skriver Silver-sjef Mikkel A. Berg.

funns- og kundenyttig revolusjon i livmarkedet, gjennom følgende konkrete regelendringer:

På kort sikt:

- Fjerne pensjonsoligopolets enerett til å utstede fripoliser til cirka 16.000 bedrifter når disse skal endre sin pensjonsordning. Oppheve kravet til maksimum 35 prosent aksjeandel. Et forslag om dette er på trappene, og bør ønskes velkommen. Pensjon handler om langsiktig sparing,

og ikke kortsiktig forsikring.

- Fjerne flyttegebyrer på 200 kroner. Det er unødvendig å pålegge kundene et gebyr for å flytte sine egne pensjonsmidler til en annen forvalter.

- Redusere flyttefristen for individuelle pensjonsordninger fra to måneder til to uker. Dermed økes mobilitet i markedet.

Dagens frist på to måneder skriver seg tilbake til et regime med kuleramme, og er fjernt fra dagens moderne finansverden der sparemidler i realiteten kan flyttes på få dagers varsel.

For ytterligere å styrke konkurransen bør man ha mot til å gå videre:

- La kundene frivillig kunne frasi seg den årlige rentegarantien, som får livselskaperne til å tenke på kortsiktig realisasjon av gevinster, i stedet for å tenke langsiktig forvaltning av pensjonsmidler. Grunnlagsrenten bidrar også til å gjøre pensjonsordningene unødvendig dyre for norsk næringsliv.

- Kutte over den gordiske knute og ta regningen ved å skille sparing fra forsikring, slik at produktene blir enklere å forstå – og administrere.

Det er interessant å legge merke til at Statens pensjonsfond – Utland (oljefondet) i

langt større grad har forstått dynamikken. Fondet har blant annet benyttet børsfallet til å kjøpe aksjer, og øker nå sin aksjeeksponering fra 40 til 60 prosent. Dermed kan fondets aksjeandel bli nesten det dobbelte av livselskaperens.

Det foregår nå en stor omveltning i det norske pensjonsmarkedet, men den er langt fra over. Pensjonsreformen, som i 2006 påla alle arbeidsgivere i Norge å ha en tjenestepensjonsordning for sine ansatte, var ett viktig steg i riktig retning. Det samme var overgangen til innskuddsbaserte ordninger. Men det er fortsatt langt igjen.

Det gjenstår å se om og på hvilken måte oligopolistene og deres medspillere kommer til å motarbeide de endringsforslagene som nå er på trappene. Kredittilsynet har imidlertid nå en unik sjanse til fordomsfritt å legge grunnlaget for et mer konkurranseutsatt, kostnadseffektivt og fremtidsrettet pensjonsregime.

For å sitere den svenske generalen og greven Gustaf Wachtmeister (1758-1826): «Det behövs en kulturrevolution – och den pågår».

Nå er det opp til alle gode krefter å fullføre den.

Eiendomsskatt - en fare for utleiemarkedet

IDN 7. september skriver siviløkonom Jan G. Breivik om hvordan eiendomsskatten opererer som en dobbelbeskatning, og også tidvis som en tredobbel beskatning av kommunens innbyggere.

Han skriver videre at eiendomsskatten treffer tilfeldig, men også rammer de fattige. Breivik vil derfor oppheve loven om kommunenes rett til å beskatte eiendommer.

Det er ikke vanskelig å si seg enig i at en beskatning av noe så primært som eiendom bør være lik for alle kommuner i landet, men en total fjerning av eiendomsskatten stiller jeg meg mer skeptisk til.

Som også Breivik nevner, skal alle ha et sted å bo – det er et av primærgodene i vårt samfunn. Det er nettopp derfor, mener jeg, at en beskatning av eiendom er gunstig.

Dette vil være en sikker inntektspost for kommunene.

Beskatning av andre tjenester eller goder (for eksempel rush-tidsavgift) er det mulig for kon-

sumentene å vri seg unna ved å gå over til andre goder som ikke er beskattet.

Eie av egen bolig er fortsatt, selv om Breivik ikke er enig i dette, forbundet med velstand. Selv om det over tid er billigere å eie enn å leie, må man opp på et langt høyere inntekts- og formuenivå for å komme seg inn i på boligmarkedet enn leiemarkedet.

Beskatning av bolig vil, sånn jeg ser det, treffe hardest dem som har store boliger, og også flere, altså den rikere delen av befolkningen.

Det jeg er mer redd for, og usikker på, er hvordan en eventuell eiendomsskatt vil slå fra seg i et fra før ganske hett boligmarked, og om eiendomsskatten vil bli dumpet rett over i leien på utleieleiligheter.

Det er heller dette som bør være roten for diskusjonen, enn at den fungerer som «usosial».

Kjetil Martinsen, samfunnsøkonomistudent, Universitetet i Oslo

PEEL.NO: VALGRESULTAT

